

Nekoliko o lovu in lovskih pséh.

Že v starodavnih časih udomačil si je človek nekatere živali, da si olajša življenje na tem svetu. Govedo, ovca in koza, to so živali, ki si jih človek odhranjuje zaradi živeža in obleke. Konje in pse si je človek udomačil, da mu koristijo s svojimi telesnimi in umnimi lastnostmi. Konje potrebuje za ježo in za vožnjo, a pse za vedno zveste váruhe svoje hiše. Ker so te živali zelo raz-

zumne in pomnjive, naučé se lahko marsikaj, ako lepo ž njimi ravnamo. Glavna lastnost skoraj vsacega psa je: **zvestoba**. Zato je pa tudi človeku med vsemi živalmi najljubši tovariš. Pes mu čuva hišo in čredo, imovino in življenje, v nevarnosti brani gospodarja, ter se ne bojí nobenih ran, zanj se bori do poslednjega diha, zanj tudi pogine.

Ker imajo psi poleg drugih lepих lastnosti posebno dober voh,

kakor malokatera druga žival, zato jih ljudje rabijo za lov divjačine in drugih divjih zverí.

V starodavnih časih, dokler ljudje še niso bili tako izomikani, kakor so dandanes, bil jim je lov na divje zverí neobhodna potreba. Pa tudi še dandanes imamo divje in póludivje národe, ki se po največ živé ob lovu divjih živali. Takim národom so dobri lovski psi neprecenljivo blagó, ali boljše rečeno desna roka, ker jim izvršujejo najtežavnejša dela v ohranjenje njihovega življenja. A tudi v takih deželah, ki so dandanes že na visokej stopinji izobraženosti in napredka, bilo je nekdaj grozovitih divjih zverí toliko število, da je bil

človeški napredek skoraj nemogoč. Razven teh svojih prirodnih sovražnikov, imeli so ljudje še druge sovražnike, s katerimi se jim je bilo treba vojevati; v teh krvavih bojih pa so jim bili zopet dobri lovski psi najzvestejši zavezniki in pomagači. Tako so po mnogih krajih iztrebili najhujše zverí, kakor medvede, rise, in še celó leve. V starodavnih časih je bil lov na divje zveríne mnogo težavnejši in nevarnejši nego li je dandanes; ljudje so se morali boriti z divjo zverino z največjo nevarnostjo svojega življenja, a danes jim je treba samo dobrega očesa in trdne roke, in že iz daleč zmagajo najhujšo zver. Zdaj je tudi psom njihovo delo mnogo olajšano, ker jim ni treba družega, nego da poiščejo sled divje zverí, ter jo priženó na óno stran, na katerej jo pričakuje nevstrašeni lovec. Poprej je bilo to vse drugače, psi so morali divjo zver napasti in se ž njo tudi boriti, še le potem so mogli ljudje, oboroženi s strelivom, kopjem in ostrimi nožmi premagati medvede, rise in leve.

Zna se, da so v takih starodavnih časih dobre lovske pse mnogo bolj cenili, nego li jih cené dandanes. Konj, pes in sokoli so bile takrat najljubše živali vsacemu narodu. Tako je tudi še dandanes pri južnih narodih, ki prebivajo na velikih ravninah, recimo pri Arabih, Perzijanih in pri Beduinih v Afriki. Kdor v Arabiji ubije dobrega lovskega psa, mora gospodarju dati toliko pšenice, da se ž njo pokrije mrtvi pes, katerega so obesili za rep takó, da se tal dotikuje z gobcem. V to je pa treba mnogo hektolitrov pšenice, ki je v Arabiji dosti draga.

Slavni prirodopisec Brehm, ki je živel dlje časa v Afriki med Arabi piše o ondotnih lovskih pséh tako-le: „Necega jutra slišim sredi vasí trobiti na rog, in nisem znal, kaj to pomenja, a psi so vse to dobro znali. Iz vseh hiš so leteli skupaj in kakor bi trenil, bilo je 50 do 60 psov okoli trobea. Psi so se gnjeli okoli možá, drug je odrival družega, vsak bi mu bil rad najbliže. Skakali so okoli njega, dobrikali se mu, vmes pa lajali in tulili. Videlo se jim je, da komaj nekaj pričakujejo. Kmalu za njimi prihajajo iz hiš mladi možjé s sulicami, z motozi in vrvmi. Zdaj sem znal, kaj to pomenja. Zbirali so se na lov. Vsak mož je iz te gnječe odbral svoje pse, otvezel jih in peljal pred seboj, ali bolje rečeno, psi so vlekli moža za seboj, tako nemirni so bili. Ni jim bilo treba daleč hoditi, ker divjačine je povsod dosti. Obstopili so gozd ali kako grmovje ter so spustili pse. Ni trajalo dolgo, in že so imeli lepo število antilop, zajcev, vsakovrstnih divjih kokoši, vmes pa tudi kako lisico, leoparda in hijeno. Nobena žival ne uide tem urnim lovskim psom.“

V prejšnjih časih so imeli velike lovske pse, da so lovili in morili ljudi. Ko so se v Ameriki bojevali Španjolci z Mehikanci, ščuvali so take pse na uboge Indijane. Posebno jeden, Bezerilo po imenu, do-egel je pri Španjolcih veliko slavo. Ta pes je bil neznano močan in bistroumen, vrhu tega pa še strašen sovražnik Indijanov. Zató je bil v velikih častéh in je dobil jesti še jedenkrat toliko, kolikor njegoví drugi pajdaši. V bitvi se je zagnal v najgostejšo trumo Indijanov, popadel je sovražnika za roko in ga je gnal svojim gospodarjem. Če ni šel z lepa, podrl ga je na tla in zadavil. Tega Bezarila je pozneje v boji zadela ostrupena sovražna pušica.

V največjo sramoto vsemu človeštvu so še leta 1798 bahati in omikani Angleži take pse rabili za ostuden in grozoviten lov. Spuntali so se namreč sužnji zamorci na otoku Jamajki. Angleži jih z orožjem niso mogli ukrotiti

in zmislili so se teh psov. Naročili so si ljudi, ki so prišli s temi psi. Zamorci, ki se niso bali angleških vojakov — zbalii so se teh psov in udali so se.

Na otoku Kubi še dandanes pošljejo lovskega psa za sužnjim zamorcem ali za hudodelcem, ako jim uteče.

Denašnja podoba vam kaže lov z lovskimi psi iz starejših časov, ko so ljudje lovili divje zveri s sulicami, z loki in nožmi, a to pa le s pomočjo dobrih lovskih psov.

Aleksander Vélíki v Afriki.

Kralj Aleksander Vélíki pride v neko daljno deželo v Afriki. Tu najde ljudi, ki so živeli v mirnih kóčah ter niso niti o vojski niti osvojevanji dežel še nikoli nič čuli. Peljali so ga k vladarju te dežele. Vladar ga gostoljubno sprejme, ter mu postreže z zlatimi dateljni, zlatimi smókvami in zlatim kruhom.

„Ali vi v tej deželi zlató jeste?“ povpraša makedonski kralj afrikanskega vladarja. —

„Nè,“ odgovori afrikanski knez; ali ker imate vi v svojej deželi navadnih jedí obilo, mislim si, da si k nam zaradi zlatá prišel.“

„Vašega zlatá ne želim,“ reče Aleksander, „nego prišel sem, da bi se učil vaših navad in šeg.“

„Če je takó,“ odgovori mu afrikanski vladar, „ostani pri nas, dokler ti je drago.“ —

Ko se še to in óno razgovarjata, pristopita dva možá, ter prosita vladarja, da bi jima razsódil pravdo. Prvi pravi: „Jaz sem od tega možá kupil njivo in sem pri oranji v globokej brazdi našel zaklád. Ta ni moj, ker jaz sem kupil le njivo, a ne zaklada, ki je bil skrit v zemlji. Vladar, pomózi mi, da si mož zaklad vzame.“ — Drugi se tega brani in pravi: „Jaz imam tudi vést. Ko sem jaz njivo prodal, plačal mi je ta za vse, kar je na njivi in v njej, tedaj tudi zaklad.“

Afrikanski vladar, ki je bil najvišji sodnik v deželi, ponoví besede obéh, da bi ju prepričal, ka razume njíju pravdo. Potem se zamisli nekaj časa in naposled pravi: „Imáš li ti katerega sína? in ti — katero hčer?“

Ko mu obá pritrđita, razsódi vladar pravdo tako-le: „Tvoj sin naj vzame hčer tvojega prijatelja za ženó, in zaklad jima daj za doto.“

Aleksander ostrmi nad tako razsodbo.

„Ali se ti zdi moja razsodba krivična?“ vpraša knez.

„Nè,“ odgovori Aleksander, „čudim se le tvojej razsodbi.“

„Kako bi se pa pri vas, v vašej deželi, razsodila ta stvar?“

„Mi bi najdeni zaklad obéma vzeli in ga v kraljevo zakládnico spravili.“

„V kraljevo zakládnico? — Sije li tudi pri vas solnce?“

„Dà!“

„Ali tudi dežuje kdaj?“

„Gotovo!“

„Čudno! — Ali so tudi živali v vašej deželi, katerim je zelena trava v hrano?“

„Mnogo jih je in so različnega plemena.“

Potem takem pusté dobri bogovi samo zaradi teh sijati solncu in deževati v vašej deželi; a prebivalci tacih dobrot vredni niso.“